

“QUTADG‘U BILIG”
(8-sinf adabiyot darsligi asosida)

Adolat	1. suv kabi narsa; 2. Adolat bilan el ko‘payadi.
Andisha	3. kishi uchun ko‘rk ; 4. u barcha ishlarga belbog‘ vazifasini o‘taydi.
Andisha va uyalish	Xudo kinga andisha , uyalish ato etgan bo‘lsa, unga davlat va tugal izzat-obro‘y ham beradi.
Aql va bilim	Asarda beklarga tekkan dardning davosi aql va bilimligi va uni aql bilan emlash kerakligi aytib o‘tilgan.
Aql-u uquv	1. Xudo kimni bek qilib yaratishni xohlasa, oldin unga aql-u uquv dan beradi. 2. Qaysi kishida uquv va aql bo‘lsa, uni erkak hisobla, qancha maqtasang, maqta.
Bahodir, abjir	Xalq sarvari bahodir va abjir bo‘lishi kerak. Shunda u buyuk ishlarga qo‘lursa arziydi.
Bek quyidagi besh illatdan ehtiyot bo‘lishi kerak.	Shoshqaloqlik, ochko‘zlik, jaholat, buzuq fe‘llik, yolg‘onchilik
Bilim	1. Kishi har qanday ishni bilim bilan boshlaydi. 2. Bek xalqni bilim bilan tutib turadi. 3. Bilim bilan beklar elga boshchilik qiladi. 4. Barcha asli ulug‘ odamlarning bolasi bilim tufayigina yetuk bo‘lgan.
Bilim, zakovat, epchillik	bular bilan bekning dardini davolasa bo‘ladi.
Bilimli, uquvli, dono elparvar bek	Bunday bekning ikki dunyoda hamo‘rni aziz bo‘ladi.
Bu dunyodan bahra olib, baxtiyor yashasa	u dunyodahamto‘rdan joy oladi.
Egri yo‘lga kirish va to‘g‘ri yo‘ldan ozish	bu narsalar bilan bek <i>yurtini buzadi</i> .
Fe‘l-atvori ma‘qul, axloqi yaxshi bo‘lsa	bunday bekning umri sevinch bilan kechadi.
Fe‘l-atvorning yaxshiligi	kishiga yemish va kiyim
G‘ofillik	1. Bu bilan <i>beklik bog‘i buziladi</i> . 2. Bu bilan <i>beklik poydevori buziladi</i> .
Hushyorlik	1. bek bu bilan yovni yanchadi. 2. Kishi hushyorlik bilangina dushmaniga zarba bera oladi.
Hushyorlik, adolatli siyosat	Bu ikki xususiyat el uchun mahkambog‘ich va tayanch hisoblanadi.
Idrok va ko‘ngil	Xudo kimni beklikka loyiq ko‘rsa, unga bu ish uchun idrok va ko‘ngil beradi.
Ikki dunyo saodatiga erishgan kishi	bunday odam juda baxtli, uning boshi baxtdan chiqmaydi.
Jafakor odam	bunday odamning vilqidan farqi yo‘q.
Ko‘ngil, til, amal to‘g‘ri bo‘lmasa	U eldan baxt qochadi.
Poklik	Asli toza kishilar poklikka intiladi.
Poklik, sergaklik	Beklik muqaddas hisoblanib, u poklik va sergaklik talab qiladi.
Qaror va sabr	Bu ikkisi beklilik ishlarini bog‘lab turadi.
Qilich, oybolta, o‘q-yoy, kuch-quvvat, yurak	Bular borekan er kishi qo‘rqmasligi kerak.
Qo‘rquv	Andishali kishining ko‘nglida qo‘rquv bo‘ladi, Ko‘nglida qo‘rquvi bor beklar ishini to‘g‘ri yuritadi.
Shoshqaloqlik, yengiltaklik, tezfe‘llik	Bu uchulasi nodon kishilarga xos.
Sodiq kishilar	Sodiq kishilar – odamga juda aziz.
Suqlik	Bu bir kasallik hisoblanib, uning darmoni yo‘q. Uni bu dunyo tabiblari davolay olmaydi.
To‘g‘ri qaror chiqarish va sabr	Bu ikkisi bekk ko‘rk hisoblanib, beklilik ishlarini bog‘lab turadi.
Uquv va bilim	Asarda O‘gdulmishning uquv va bilim bilan omilkor bo‘lganligi aytib o‘tilgan.
Uyat	Uyat – barcha nomunosib ishlardan tiyadi, barcha xayrli ishlarga yo‘llaydi.
Yengiltaklik	1. barcha narsaning dushmani. 2. Bek yengiltak bo‘lsa, uning yuzi qora bo‘ladi.
Yomon qiliqi bek	Bunday bekning barcha ishi ters bo‘lib, sevinchlari qayg‘uga aylanadi.
Zakovat	1. Bek zakovat bilan el-yurt ishlarini yuritadi. 2. Bek kishilar zakovatli inson bo‘lishi kerak.
Zo‘ravonlik va g‘ofillik	Bek shu ikkisi bilan <i>elni buzadi</i>
Zulm	1. Zulm – yonib turgan olov. 2. Zolim zulm bilan bir talay shaharlarni buzdi. 3. Zulm bilan el kamayadi.

Tuzuvchi: Rustamjon O‘RINOV
Farg‘ona viloyati, Uchko‘prik tumani